

punili pravilno. Pošto je naređan i poslednji red, koji mora biti niži za nekoliko sm. od gornje ivice suda gde će sir imati da zri, naliže se salamura.

Dalja nega se sastoji u tome što se pazi da ne dođe do toga da isplivaju kriške na površinu presolca. Presolac se po potrebi prekuva i posle hlađenja ponovo naliže u sud sa sirom. Promena salamure ili prekuvanje nastaje onda kad se zapazi da se po površini soka uhvati deblja pokožica.

Kao kod tvrdih sireva i ovde se želi da kriška zadrži oblik. Da bi se ovo postiglo kriške se ne ređaju odjednom već najpre 2—3 reda pa se to nastavlja sledećeg dana i tako dok se ne napuni sud u kome će sir da zri.

Mekani sirevi obično zru u drvenim buradima pa i o njima treba voditi računa kako ne bi došlo do prelaska stranih mirisa iz drveta u sir. To se postiže na taj način što se burad ispari najbolje kivanom vrelom surutkom. U isto vreme burad se zatope pa u toku zrenja ne može doći do isticanja salamure što bi se negativno odrazilo na proces zrenja. Sloj koji ostane bez salamure uhvati pokožicu pa može doći čak i do razmekšavanja prvog reda a onda čitave količine sira u tom sudu. Međutim, to se nikad ne dešava ako su podešeni svi uslovi i ako se sir neguje pravilno u toku zrenja.

Ing. France Kervina, Ljubljana

Fakultet za poljoprivredu, šumar. i veterinu

SAVJETOVANJE MLJEKARA NARODNE REPUBLIKE SLOVENIJE

Prvog septembra doživjeli su slovenski mljekari veliki dan, I. republičko savjetovanje, koje je organizirala Glavna zadružna zveza Slovenije. Sakupili su se mljekari iz cijele Slovenije, a došli su i predstavnici iz Hrvatske i Srbije, koji su također aktivno surađivali na sastanku. Svega je bilo oko 130 mljekara, tako da je to bilo dosad najveće savjetovanje u slovenskom mljekarstvu.

Uvodni referat o stanju i problemima mljekarstva održao je drug Ivančič, predsjednik Poslovnog saveza Tolmin i predsjednik mljekarskog pododbora GZZ u Ljubljani. Iza referata razvila se živa diskusija, te su problemi osvijetljeni sa svih strana, tako da to nije bilo samo najveće nego i najplodnije savjetovanje, koje smo imali dosad.

Smatra se, da sadanja prosječna muznost u Sloveniji iznosi oko 1500 lit. po kravi, a to je s obzirom na prosjek u drugim naprednim državama vrlo malo, pogotovo zato, što imamo sve mogućnosti, da tu proizvodnju povećamo. Bolja ishrana, selekcija, specijalizirana proizvodnja u vezi s rajonizacijom povećat će proizvodnju mlijeka u još većoj mjeri nego dosad. Danas se cijeni, da godišnja proizvodnja mlijeka iznosi oko 343 milijuna litara, a od toga su mljekare u prošloj godini otkupile 61 milijun litara. Porast otkupa u prošle tri godine pokazuju slijedeće brojke:

god. 1954.	44 milijuna
god. 1955.	50 milijuna
god. 1956.	61 milijun

Ovom prilikom treba istaknuti, da na povećani otkup nije toliko utjecala povećana proizvodnja, koliko smanjena potrošnja kod proizvođača. Međutim, nije samo proizvodnja malena, malena potrošnja otpada i na stanovnika (neseljaka), tek oko 90 litara ili okruglo četvrt litre na dan, a to je u poredbi s drugim državama vrlo malo (Danska 240 lit., USA 310 i t. d.). Uzroka za tako malu potrošnju ima više, no prije svega je tu visoka cijena mlijeka, koja ima uzroke na više mjesta. Proizvodna cijena je visoka i moguće ju je sniziti samo povećanom racionalnijom proizvodnjom, a rajonizacijom bit će moguće sniziti vrlo skupe prevozne troškove, koji se ponegdje penju i na 12 i više dinara po litri mlijeka. Velik problem su vrlo visoke obveze mljekara zajednici, što razumljivo poskupljuje obradu i preradu mlijeka. Usto su i velike razlike među pojedinim mljekarama, i redovno su starije mljekare u povoljnijem položaju od novih, kako se to može vidjeti i iz donje tabele:

	Otkup god. 1956. litara	prosj. otk. cijena	putpuna proizv. cijena
Murska Sobota	4,400.000	23,66	46,72
Ptuj	3,200.000	22,50	38,50
Sežana	5,600.000	23,00	37,17
Ljutomer	2,800.000	22,00	34,20
Kranj	4,200.000	23,40	32,28

Kada bi se obveze smanjile i produljili otplatni rokovi za dobivene kredite te smanjile kamate, cijena mlijeka snizila bi se u korist potrošača i time bi se povećala potrošnja. Ni svi pogoni nisu podjednako registrirani, te bi i u tom morala biti veća jednakost. Mljekarstvo je poljoprivredna grana, i neka se prema tome i vodi. Samo mljekara, koja je čvrsto povezana sa zadrugom i zadrugarima, može prosperirati. Prosječna otkupna cijena bila je od 20—24 dinara, a to je povoljno utjecalo na proizvođača, te se očitalo u povećanom otkupu. Daljnji račun rentabiliteta morat će proizvođač tražiti u povećanoj proizvodnji, boljem kvalitetu i u primjerno uređenim sabirnim stanicama. Posebnu ulogu odigrat će i rajonizacija proizvodnje. Brdovita područja, odakle je transport skup, neka se prije svega orijentiraju na tov, no već sada je prijeko potrebno, da se usklade cijene mlijeka i mesa, jer zbog izvoza ima meso mnogo bolju cijenu, a to uzrokuje fluktuacije u proizvodnji i teškoće kod otkupa. Potrebna je također i rajonizacija među mljekarskim pogonima na konzumne i prerađivačke, da se postigne kvalitetnija i jeftinija proizvodnja. Veliku teškoću stvara slab kvalitet mlijeka i slab kvalitet proizvoda. Mljekare bi morale plaćati mlijeko po kvalitetu (nečistoća, reduktaza), inače se ne može kvaliteta mlijeka popraviti. Bolji kvalitet mlijeka je prvi uvjet za bolji kvalitet proizvoda, a to će nam omogućiti i izvoz.

Od oslobođenja do danas investirano je u mljekare preko 1,5 milijarde dinara, a to ukazuje na ogroman napon zajednice da postavi tu granu na čvrste temelje. Trebat će još 700 milijuna dinara, da se dograde preostali

hitno potrebni pogoni, pa sabirališta, koja treba urediti kod poljoprivrednih zadruga, jer se pokazalo, da je to najbolje. Da pogoni dobiju što bolje mljeko, a da se pritom ne investira preširoko kod proizvođača, jer je neekonomično, trebalo bi u krajevima, gdje za to ima uvjeta, izgraditi seoska izmuzišta.

Treba da se što prije organizira Centralni zavod za mljekarstvo LRS, koji će preuzeti savjetodavnu i kontrolnu službu, bilo tehničku, tehnološku ili ekonomsku. Zgrada i laboratorij, jedan od najljepših, koje imamo, već postoji, treba samo izraditi konačni prijedlog, a to je već preuzeo mljekarski pododbor GZZ.

Za specijaliziranu proizvodnju, proizvodnju kvalitetnijih proizvoda hoće se i bolji kadrovi. Treba još ove zime započeti tečajevima za mužače, koji će im davati kvalifikaciju mužača. Općenito trebat će povesti više računa i određivati više materijalnih sredstava za kadrove, jer se bez toga ne može unapređivati proizvodnja. Upravo ove godine slavi slovensko mljekarstvo značajan jubilej, 50-godišnjicu mljekarskog školstva. Od mljekarske škole u Kranju očekujemo još puno dobrih kadrova, kakve je davala i dosad, a ne treba joj davati više pomoći nego dosad. Trebalo bi i izobraziti sakupljače mlijeka, koji u mnogim slučajevima rade slabo. Više pomoći treba davati fakultetu za izobrazbu agronoma-mljekara, koji često ne dobivaju pravilno uposlenje, iako su potrebe velike. I muzne kontrolore trebat će mljekarski izobraziti, ako želimo, da im rad bude kako treba. Industriju, koja radi za potrebe mljekarstva, treba izdašnije pomagati i dati joj perspektivan plan za nabavu raznih strojeva, uređaja i kemikalija, jer će se inače teško odlučiti za proizvodnju. Ima još cijeli niz zadataka i problema, koje treba riješiti, pa je stoga prijeko potrebno da se osnuje već spomenuta mljekarska institucija (ime nije važno), koja će rješavati sve mljekarske probleme.

Dr. Ivan Bach, Zagreb

Higijenski zavod

MLJEKO I ZAKONSKI PROPISI

Prošle su dvije godine otkako je »Mljekarstvo« u br. 5 od svibnja 1955. upoznalo u kratkim crtama svoje čitaoce sa zakonskim propisima, koji se odnose na proizvodnju i promet mlijekom i mliječnim proizvodima. Onda su izdani mnogi novi propisi, uredbi i pravilnici, koji se u mnogočemu razlikuju od prijašnjih, pa ćemo ih zbog toga navesti onim redom, kojim su objelodanjivani u Sl. listu FNRJ: 30. svibnja 1956. (br. 23) objavljen je **Zakon o sanitarnoj inspekciji**; 18. travnja 1956. (br. 17) **Osnovni zakon o zdravstvenom nadzoru nad životnim namirnicama**; 25. srpnja 1956. (br. 31) **Uredba o sprovođenju osnovnog zakona o zdravstvenom nadzoru nad životnim namirnicama i konačno Pravilnik o kvalitetu životnih namirnica i o uslovima za njihovu proizvodnju i promet** (dodatak Sl. l. FNRJ br. 12 od 20. ožujka 1957.).